

Toimijoiden kuvailu

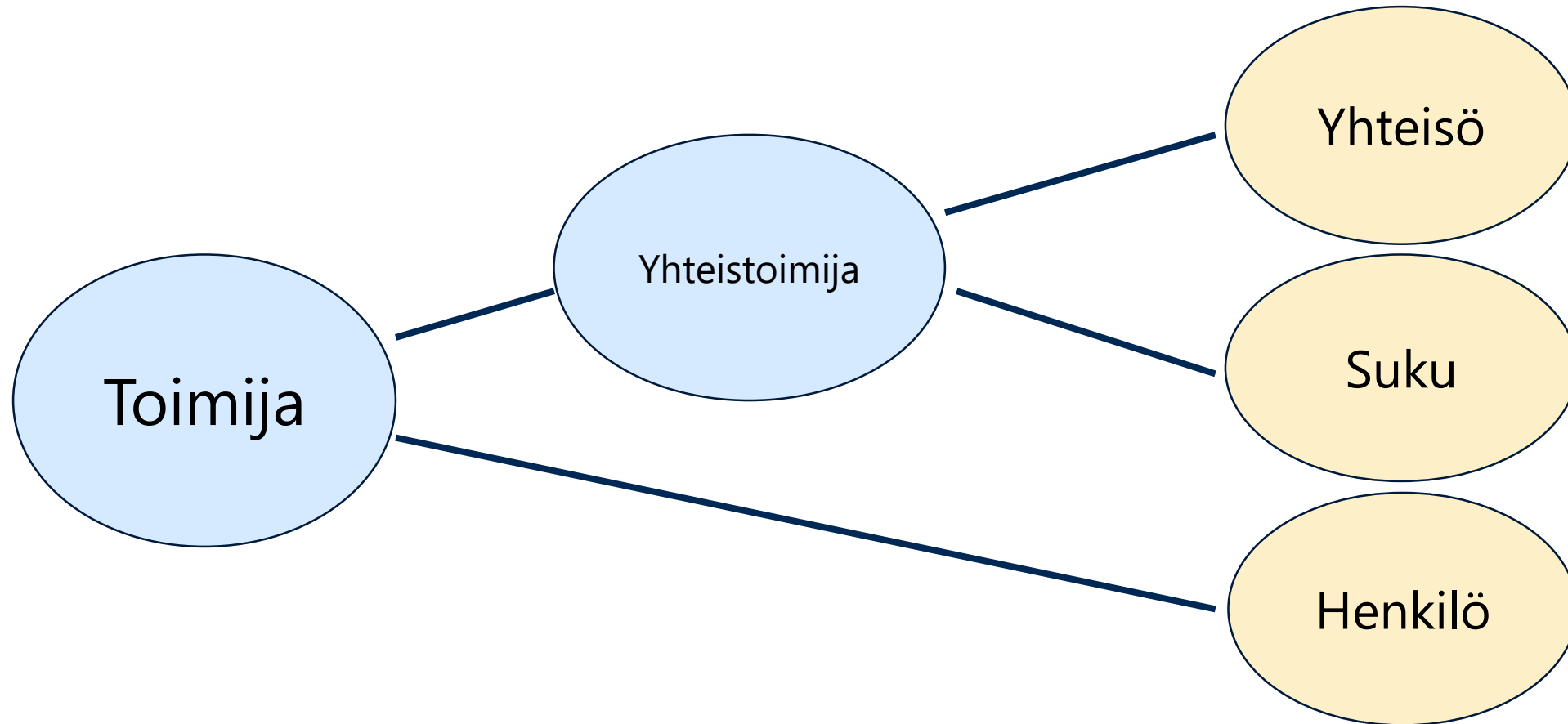
Jerry Jantunen

RDA-koulutukset 8.12.2022

Toimijat

The screenshot shows the RDA Toolkit website interface. The top navigation bar includes 'ENTITEETIT', 'OHJEISTUS', 'LINJAUKSET', and 'LÄHTEET'. A search bar on the right contains 'Koko RDA Toolkit' and a search icon. A dropdown menu is open under 'ENTITEETIT', listing various entity types: RDA-entiteetti, Teos, Ekspressio, Manifestaatio, Kappale, Toimija (highlighted with a red box), Henkilö, Yhteistoimija, Yhteisö, Suku, Nomen, Paikka, and Ajanjakso. The main content area features a header 'Tervetuloon RDA Toolkit' and a date 'Viimeisin Toolkit-julkaisu: September 2022'. Below this, there is a 'Uutiset' (News) section with a 'Kaikki uutiset >' link. A news article titled 'Un avant-goût du RDA Toolkit officiel' is displayed, with a sub-header 'Un avant-goût du RDA Toolkit officiel' and a paragraph of text. A dark blue banner at the bottom of the main content area contains the text 'Eikö sinulla ole tiliä?' and a 'Tilaa tästä' button. Below this banner, it says 'Ongelmia tilisi kanssa? Ota yhteyttä: RDA Toolkit'.

Toimijaentiteetit

Toimija ja yhteistoimija

- Käsitteitä, joita RDA:ssa käytetään muita toimijaentiteettejä määriteltäessä ja niihin viitattaessa
- Toimija
  - Entiteetti, joka kykenee tarkoituksellisiin toimintoihin, jolle voidaan myöntää oikeuksia ja joka on vastuussa toimistaan. Toimija kattaa yhteistoimijan ja henkilön.
- Yhteistoimija (collective agent)
  - Toimija, joka on useamman kuin yhden henkilön kokoontuminen tai organisaatio, jolla on tietty nimi ja joka on kykenevä toimimaan yksikkönä. Yhteistoimija kattaa yhteisön ja suvun.

Henkilö, suku ja yhteisö

- Henkilö, suku ja yhteisö ovat toimijaentiteetit, jotka käytännössä ovat kuvailtavina
- Henkilö
  - Toimija, joka on ihmisyksilö, joka on elossa tai jonka oletetaan olleen elossa
- Suku (family)
  - Yhteistoimija, joka muodostuu henkilöistä, jotka ovat suhteessa toisiinsa syntymän, avioliiton, adoption, rekisteröidyn parisuhteen tai vastaavan oikeudellisen aseman kautta tai jotka muuten esiintyvät perheenä
- Yhteisö
  - Yhteistoimija, joka muodostuu henkilöistä, jotka ovat järjestäytyneet yhteistä päämäärää tai toimintaa varten

Toimijat muodostuvat ihmisistä

- Uuden RDA:n määritelmien mukaiset toimijat ovat ihmisiä tai ihmisjoukkoja
- Toisin kuin vanhassa RDA:ssa, toimijoita eivät ole esim. eläimet ja fiktiiviset hahmot
  - Fiktiivisen hahmon nimeä aineiston vastuullisuustiedoissa käsitellään todellisen henkilön pseudonyyminä
  - Kuvailuryhmien yhteisissä työpajoissa on silti sovittu, että Suomessa eläimiä, fiktiivisiä hahmoja, taruhahmoja ja jumalolentoja kuvaillaan toimijoiden tapaan (= bib-tietueiden MARC-kenttä 600, joissakin tapauksissa myös 700, ei koskaan 100)
    - RDA:n ulkopuolisiin entiteetteihin liittyvää ohjeistusta tulee toimijakuvailuohjeeseen

Rajanvetoa RDA:ssa

- Henkilöinä on RDA:ssa käsitelty mm.
  - pyhien kirjoitusten henkilöt
  - henget
- Yhteisöinä on RDA:ssa käsitelty mm.
  - konferenssit, näyttelyt ja muut nimetyt ja tietyn ajanjakson aikana kokoontuneet tapahtumat
  - laivat (samastetaan laivaa käyttävän yhteisön kanssa; kirjastoissa ja arkistoissa ei ongelmaa, mutta museoissa lienee tarve käsitellä näitä muina kuin toimijoina)

Nomen

- Nimike mille tahansa RDA-entiteetille nomenia lukuun ottamatta. Nomen kattaa nimen, nimekkeen, hakutiedon ja tunnistein.
  - Esim.
    - *Nikolaus Kopernikus -- Mikołaj Kopernik -- Copernicus* (nimiä henkilölle)
    - *Mannerheim, C. G. E., 1867-1951 -- Mannerheim, Carl Gustaf Emil 1867-1951 -- Mannerheim, marsalkka, 1867-1951* (hakutietoja henkilölle)
    - *0000000121599241 -- 000212852 -- 132098431* (tunnisteita yhteisölle)
    - *Matteus-passio -- Passio secundum Matthaeum -- Matthäus-Passion* (nimekkeitä teokselle)
- Merkitään *nomenin merkkijono*

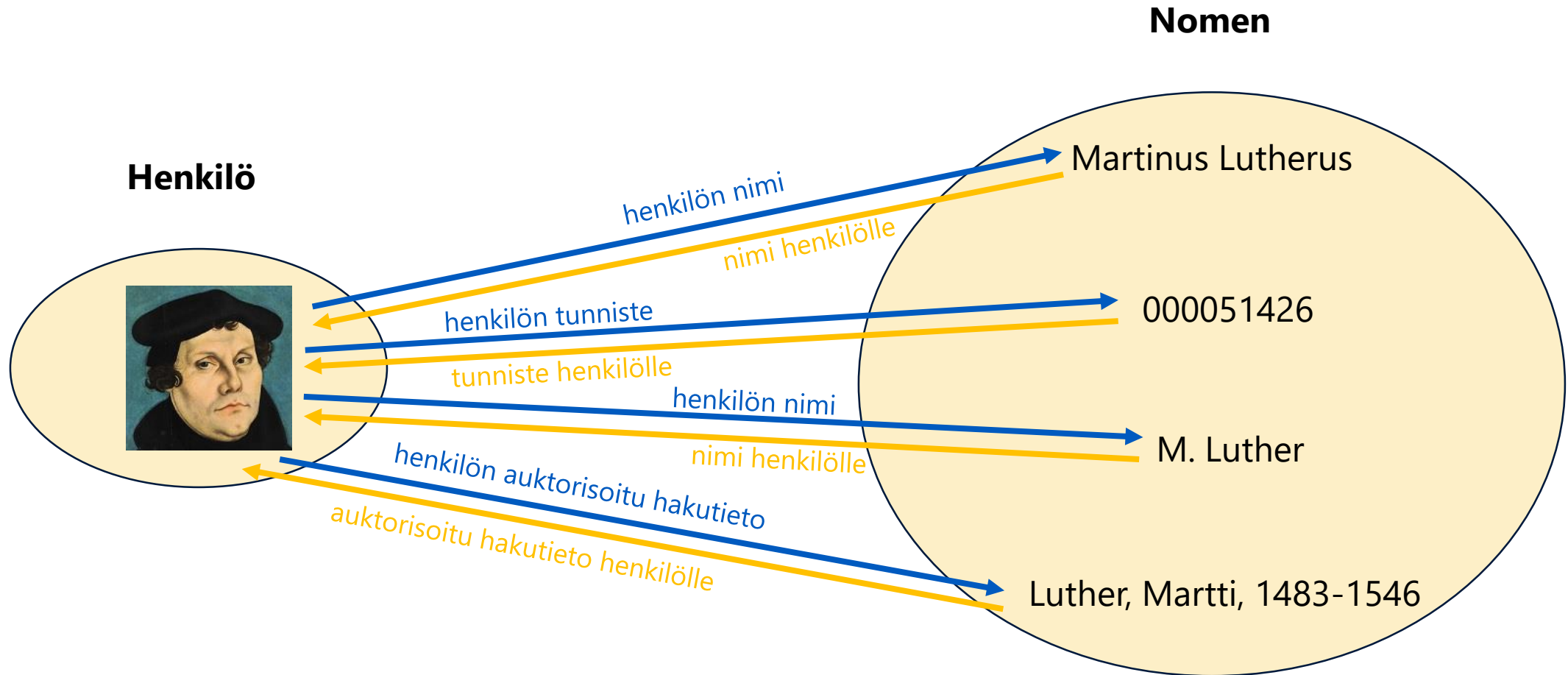
Elementit

- Entiteettien ohella RDA:n keskeinen käsite
  - Suhde-elementit liittävät RDA-entiteettiin toisen RDA-entiteetin
  - Attribuuttielementit liittävät RDA-entiteettiin jotain muuta kuin RDA-entiteettejä
- Entiteetin pääsivulla on linkit entiteettiin liittyviin elementteihin
- Vastaavanlainen elementti on usein määritelty erikseen toimijalle, yhteistoimijalle, henkilölle, suvulle ja yhteisölle
  - Esim. toimijan/yhteistoimijan/henkilön/suvun/yhteisön hakutieto
- Suppeammat elementit ovat laajempien erikoistapauksia
  - Esim. henkilöön liittyvä RDA-entiteetti – henkilön nimitys – henkilön hakutieto – henkilön auktorisoitu hakutieto

Toimijoihin liittyviä suhde-elementtejä esim.

- *syntymäaika*: Henkilö (määrittelyjoukko) → Ajanjakso (arvojoukko)
  - käänteiselementti *syntymäaika henkilölle*: Ajanjakso (määrittelyjoukko) → Henkilö (arvojoukko)
- *yhteisöön liittyvä paikka*: Yhteisö → Paikka
  - käänteiselementti *paikkaan liittyvä yhteisö*: Paikka → Yhteisö
- *henkilön auktorisoitu hakutieto*: Henkilö → Nomen
  - käänteiselementti *auktorisoitu hakutieto henkilölle*: Nomen → Henkilö
- *yhteisön edeltäjä*: Yhteisö → Yhteisö
  - käänteiselementti *yhteisön seuraaja*: Yhteisö → Yhteisö
- *kirjoittaja (henkilö) teoksessa*: Henkilö → Teos
  - käänteiselementti *kirjoittaja (henkilö)*: Teos → Henkilö

Esim.

Toimijoihin liittyviä muita elementtejä

Monissa tapauksissa elementtien arvot otetaan ensisijaisesti sanastosta, joka on mainittu RDA:n suomalaisissa linjauksissa. Kontrolloimattomia termejä voi käyttää, jos sanastosta ei löydy sopivaa tai riittävän täsmällistä termiä.

Esim.

- *henkilön toiminta-ala* (YSO, KOKO)
- *henkilön ammatti tai tehtävä* (metatietosanasto)
- *henkilön arvonimi tai asema* (metatietosanasto *)
- *henkilön käyttämä kieli* (kirjastoissa: MARC Code List for Languages)
- *yhteisön toiminta-ala* (metatietosanasto, YSO)
- *yhteisön kategoria* (metatietosanasto)
- *yhteisön käyttämä kieli* (kirjastoissa: MARC Code List for Languages)
- *julkishallinnollisen yhteisön kategoria* (metatietosanasto)
- *suvun kategoria* (metatietosanasto)

* sanastoa ei ole mainittu RDA-linjauksissa, mutta hyödyllinen varsinkin suomalaisille henkilöille

Auktoriteettitietue useimpien elementtien paikka

```

001 000196697
005 20221130142516.0
008 010808^n|aznnaab|^^^^^^^^^^^^|^aaa^^^^|^
024 7 a 100252012
    2 viaf
024 7 a 0000000121452530
    2 isni
024 7 a http://urn.fi/URN:NBN:fi:au:finaf:000196697
    2 finaf
040 a FI-NLD
    b fin
    e rda
043 c GB
046 f 1942-06-18
    2 edtf
100 1 a McCartney, Paul,
    d 1942-
    0 (FIN11)000196697
370 a Liverpool, Englanti
    c Iso-Britannia
372 a popmusiikki
    2 yso/fin
    0 http://www.yso.fi/onto/yso/p2969
372 a rock
    2 yso/fin
    0 http://www.yso.fi/onto/yso/p1882
372 a elokuvamusiiikki
    2 yso/fin
    0 http://www.yso.fi/onto/yso/p17741

```

henkilön tunnistus

syntymäaika

henkilön auktorisoitu hakutieto

syntymäpaikka

henkilöön liittyvä maa

henkilön toiminta-ala

```

373 a Beatles
    s 1960
    t 1970
373 a Wings
374 a säveltäjä
    2 mts/fin
    0 http://urn.fi/URN:NBN:fi:au:mts:m2589
374 a sanoittaja
    2 mts/fin
    0 http://urn.fi/URN:NBN:fi:au:mts:m2933
374 a muusikko
    2 mts/fin
    0 http://urn.fi/URN:NBN:fi:au:mts:m2356
374 a laulaja
    2 mts/fin
    0 http://urn.fi/URN:NBN:fi:au:mts:m2355
374 a tuottaja
    2 mts/fin
    0 http://urn.fi/URN:NBN:fi:au:mts:m3166
377 a eng
378 q James Paul
400 1 a McCartney, James Paul,
    d 1942-
670 a Paul McCartneyn verkkosivusto, katsottu 25.9.2014
670 a Wikipedia, katsottu 22.5.2019
    u https://en.wikipedia.org/wiki/Paul_McCartney

```

henkilöön liittyvä yhteisö

ammatti tai tehtävä

henkilön käyttämä kieli

nimen täydellisempi muoto

henkilön varianttihakutieto

tietolähde

...myös yhteisölle...

LDR	^^^^^cz^^a2200229n^^4500	
001	000007350	
005	20221130155012.0	
008	941108^n aznnaab ^^^^^^^^^^ ^ana^	
024	7 a 0000000474418290	yhteisön tunniste
	2 isni	
024	7 z http://urn.fi/URN:NBN:fi:au:cn:40485A	
	2 urn	
024	7 a http://urn.fi/URN:NBN:fi:au:finaf:000007350	
	2 finaf	
035	a (FI-ASTERI-N)000007350	
040	a FI-NL	
	b fin	
	d FI-NLD	
	e rda	
043	c FI	
046	g 1807	perustamisajankohta
	r 2018	lakkauttamisajankohta
110	2 a Lemm seurakunta	
	0 (FIN11)000007350	yhteisön auktorisoitu hakutieto
368	a seurakunta	
	2 mts/fin	
	0 http://urn.fi/URN:NBN:fi:au:mts:m4676	yhteisön kategoria
370	e Lemm, Suomi	
372	a seurakuntatyö	yhteisöön liittyvä paikka
	2 yso/fin	
	0 http://www.yso.fi/onto/yso/p229	yhteisön toiminta-ala
372	a luterilaisuus	yhteisön toiminta-ala
	2 yso/fin	
	0 http://www.yso.fi/onto/yso/p8758	
372	a kuoromusiikki	
	2 yso/fin	
	0 http://www.yso.fi/onto/yso/p768	
372	a hengellinen musiikki	
	2 yso/fin	
	0 http://www.yso.fi/onto/yso/p8500	
377	a fin	yhteisön käyttämä kieli
410	2 a Suomen evankelis-luterilainen kirkko.	
	b Lemm seurakunta	yhteisön varianttihakutieto
510	2 w r	
	i Yhdistymisestä muodostunut yhteisö:	
	a Taipaleen seurakunta	yhdistymisestä muodostunut yhteisö
	0 (FIN11)000213692	
670	a Verkkosivut, katsottu 15.6.2018	tietolähde
	u http://www.lemm seurakunta.fi	
670	a Wikipedia, katsottu 30.11.2022	
	b (perustamisvuosi)	
	u https://fi.wikipedia.org/wiki/Lemm_seurakunta	
678	a Lemm seurakunta on julkaissut laulettuja virsiä ja hengellistä musiikkia. Lemm, Savitaipaleen ja Taipalsaaren seurakunnista muodostettiin uusi Taipaleen seura vuoden 2019 alusta.	yhteisöhistoria

..ja suvulle

001 000220173
005 20221130164209.0
008 221130^g|azznnaab|^^^^^^^^^^^^^^^^^aaa|
024 7 a http://urn.fi/URN:NBN:fi:au:finaf:000220173
2 finaf
040 a FI-NLD suvun tunniste
b fin
e rda
043 c RU
c FI
046 s 1887 suvun toiminta-aika
t 1954
100 3 a Bulitsch suvun auktorisoitu
c (suku) hakutieto
0 (FIN11)000220173
370 f Venäjä
f Suomi sukuun liittyvä paikka
372 a musiikki
2 yso/fin
0 http://www.yso.fi/onto/yso/p1808
372 a kirjallisuus
2 yso/fin
0 http://www.yso.fi/onto/yso/p8113
376 a suku suvun toiminta-ala
2 mts/fin suvun kategoria
0 http://urn.fi/URN:NBN:fi:au:mts:m4866

377 a rus suvun käyttämä kieli
a fin
a swe
400 3 a Bulits_ suvun varianttihakutieto
c (suku)
400 3 a Bulic_ suvun varianttihakutieto
c (suku)
500 1 w r
i Suvun henkilöjäsen: suvun henkilöjäsen
a Bulits_, Sergei,
d 1859-1921
0 (FIN11)000190781
500 1 w r
i Suvun henkilöjäsen:
a Bulits_, Vera,
d 1898-1954 tietolähde
0 (FIN11)000143433
670 a Bulitschin perheen arkisto
678 0 a Pietarilaisen kielitieteilijän ja säveltäjän Sergei Konstantinovits_ Bulits_ii lapset Sergei Bulitsch (kirjastoavustaja), Vera Bulitsch (runoilija) ja Soph (laulaja) muuttivat Karjalan kannakselle ja jäivät Suomeen maan itsenäist

Hakutieto

- Henkilön/suvun/yhteisön/yhteistoimijan/toimijan hakutieto
  - henkilön/suvun/yhteisön/yhteistoimijan/toimijan auktorisoitu hakutieto (= hakutieto, jota käytetään tietokannassa esim. bibliografisissa tietueissa)
  - henkilön/suvun/yhteisön/yhteistoimijan/toimijan varianttihakutieto (= katso-viittaus, joka tallennetaan auktoriteettitietueeseen)
- Bibliografisessa kuvailussa keskeinen on auktorisoitu hakutieto, mutta auktorisoitua hakutietoa koskevat myös hakutietoon (laajempi elementti) liittyvät säännöt ja linjaukset

Henkilön auktorisoitu hakutieto

- Auktorisoitu hakutieto on se, joka merkitään esim. bibliografiseen tietueeseen
- Auktorisoitu hakutieto otetaan *sanaston merkintäjärjestelmästä* (= auktoriteettitietokanta, esim. [Kanto](#)) tai muodostetaan noudattaen henkilön hakutietoa ja henkilön auktorisoitua hakutietoa koskevia RDA:n sääntöjä, suomalaisia linjauksia (SL) ja käyttäjäyhteisön tarkennettuja ohjeita
- Suomalaiset linjaukset ovat elementin *henkilön hakutieto* yhteydessä
- Sukunimen sisältävien nimien tarkennetut ohjeet tulevat joulukuun aikana RDA Toolkitiin: *Lähteet* -> *Käyttäjäyhteisöjen aineistot* -> *Käyttäjäyhteisöjen tarkennetut ohjeet*
  - pääosin samoja kuin Anglo-American legacy instructions RDA:n englanninkielisellä puolella; joitakin tarkennuksia, korjauksia ja sopeutuksia on tehty

Auktorisoidun hakutiedon perusta: henkilön ensisijainen nimi

- Kun henkilön nimi esiintyy eri muodoissa, ensisijaiseksi nimeksi valitaan hallitseva nimi
  - manifestaatioissa useimmin esiintyvä nimenmuoto
  - tiedonlähteissä (myös esim. hakuteokset, eri auktoriteettitietokannat) useimmin esiintyvä nimenmuoto, jos mikään muoto ei esiinny manifestaatioissa muita useammin
  - viimeisin nimenmuoto, jos kumpikaan edellisistä ei ole sovellettavissa
- Henkilön vaihtaessa nimeään valitaan viimeisin muoto, ellei ole aihetta uskoa, että henkilö tullaan tuntemaan paremmin aiemmalla nimellä (SL)
  - muutos vanhan linjaukseen: auktoriteettitietueita voidaan muuttaa säännön mukaiseksi myös takautuvasti, jos aiempi ja myöhempi nimi on auktorisoitu erikseen
- Jos henkilön nimi esiintyy useilla kielillä, valitaan yleensä kuvailevan yhteisön kielellä yleisesti tunnettu muoto
  - mm. kreikkalaisista ja latalalaisista nimenmuodoista lisäohjeita
- Muut kuin ensisijaiset nimet ovat *henkilön varianttiniimiä* (näihin liittyvistä RDA-ohjeista näkee, minkätyyppisiä nimiä pidetään varianttiniiminä)

Esim.

- Halonen -- K. Halonen -- Kassu Halonen -- Kalervo Halonen
  - ensisijainen nimi *Halonen, Kassu* (lyhyempiä ja pitempiä nimenmuotoja, ensisijaisena useimmin esiintyvä nimenmuoto)
- Paula Pelttari -- Paula Risikko
  - ensisijainen nimi *Risikko, Paula* (nimenmuutos, ensisijaisena viimeisin nimi)
- Benedictus XVI -- Joseph Ratzinger
  - ensisijainen nimi *Benedictus XVI* (useimmin esiintyvä/viimeisin nimenmuoto)
- Martti Luther -- Martin Luther -- Martinus Lutherus
  - ensisijainen nimi *Luther, Martti* (erikielisiä nimenmuotoja, ensisijaisena suomen kieleen vakiintunut muoto, kun kuvailun kieli suomi)
  - ensisijainen nimi *Luther, Martin* (ensisijaisena ruotsin kieleen vakiintunut muoto, kun kuvailun kieli ruotsi)

Auktorisoituun hakutietoon tehtävät lisäykset

- *syntymäaika ja kuolinaika*, jos tarvitsee erotella samannimisiä (SL: voidaan lisätä muutenkin)
- *nimen täydellisempi muoto*, jos tarvitsee erotella samannimisiä (SL: voidaan lisätä muutenkin)
- *ammatti tai tehtävä*, jos tarvitsee erotella samannimisiä
- lisäksi soveltuvissa tapauksissa *henkilön arvonimi tai asema*, puhuttelusana tai muu määrite (ohjeet RDA:n kohdassa *henkilön hakutieto* ja käyttäjäjyhteisön tarkennetuissa ohjeissa)

Esim.

- 100 1# \$a Kinnunen, Laila, \$d 1939-2000
  - kansallisbibliografiassa syntymä- ja kuolinvuosi sisällytetään aina, kun ne löytyvät tietolähteistä
- 100 1# \$a Kantola, Eija, \$d 1966-
- 100 1# \$a Kantola, Eija \$q (Eija Kaarina)
  - syntymävuosi ei ole tiedossa, mutta nimen täydellisempi muoto on
- 100 1# \$a Salo, Markku, \$d 1954- \$c (kääntäjä)
- 100 1# \$a Salo, Markku, \$d 1954- \$c (lasitaiteilija)
  - syntymävuosi ja nimen täydellisempi muoto samat, ammatti tai tehtävä erottaa hakutiedot toisistaan
- 100 0# \$a Leo, \$c Helsingin ja koko Suomen arkkipiispa, \$d 1948-
  - piispan tms. arvonimi tai asema merkitään hakutietoon, jos ensisijainen nimi on pelkkä etunimi
- 100 0# \$a Mooses \$c (Raamatun henkilö)
  - sisällytetään termi, joka liittyy pyhässä kirjoituksessa nimettyyn henkilöön

Samannimiset henkilöt

- Henkilö-entiteetin yhteydessä ohjeistus: Entiteetin rajat
  - Eri henkilöitä, jos yhden tai useamman seuraavan elementin arvossa on merkittävä eroavuus: *syntymäaika, kuolinaika, syntymäpaikka, kuolinpaikka*
  - Mahdollisesti eri henkilöitä, jos on merkittävä eroavuus elementeissä *henkilön toiminta-ala tai henkilön toiminta-aika*

Henkilön toinen identiteetti

- Nomen, joka on pseudonyymi tai muu henkilön käyttämä nimitys
  - pseudonyymi = henkilön käyttämä nimi, joka ei ole hänen todellinen nimensä
- Kustakin aineistoissa esiintyvistä henkilön identiteetistä muodostetaan erillinen auktorisoitu hakutieto
- Varianttiniiminä (eli samaan identiteettiin liittyvinä) on RDA:ssa käsitelty
  - nimen eri kieliversiot ja kirjoitusasut
  - lyhyemmät ja pitemmät nimenmuodot
  - uskonnolliset nimet ja maallikkonimet
  - aiemmat ja myöhemmät nimet
- Normaalisti siis toinen identiteetti on pseudonyymi

Esimerkki (auktoriteettitietueet)

(Henkilö on kirjoittanut sekä todellisella nimellään että pseudonyymeillä: auktorisoitu sekä todellinen identiteetti että toiset identiteetit)

- 100 1# \$a Saisio, Pirkko, \$d 1949-
- 500 1# \$w r \$i Toinen identiteetti: \$a Wein, Eva, \$d 1949-
- 500 1# \$w r \$i Toinen identiteetti: \$a Larsson, Jukka, \$d 1949-

ja

- 100 1# \$a Wein, Eva, \$d 1949-
- 500 1# \$w r \$i Todellinen identiteetti: \$a Saisio, Pirkko, \$d 1949-

ja

- 100 1# \$a Larsson, Jukka, \$d 1949-
- 500 1# \$w r \$i Todellinen identiteetti: \$a Saisio, Pirkko, \$d 1949-

(Todellinen nimi ei esiinny manifestaatioissa, jotka liittyvät henkilöön teoksen tai ekspression tekijänä: auktorisoitu vain toinen identiteetti)

- 100 1# \$a Goodman, Irwin, \$d 1943-1991
- 400 1# \$a Hammarberg, Antti, \$d 1943-1991

Yhteisön auktorisoitu hakutieto

- Auktorisoitu hakutieto on se, joka merkitään esim. bibliografisen tietueen tekijäkirjaukseen
- Auktorisoitu hakutieto otetaan *sanaston merkintäjärjestelmästä* (= auktoriteettitietokanta, esim. [Kanto](#)) tai muodostetaan noudattaen yhteisön hakutietoa ja yhteisön auktorisoitua hakutietoa koskevia RDA:n sääntöjä, suomalaisia linjauksia (SL) ja käyttäjäyhteisön tarkennettuja ohjeita
- Suomalaiset linjaukset ovat elementtien *yhteisön hakutieto ja yhteisön auktorisoitu hakutieto* yhteydessä
- Alayhteisöjen tarkennetut ohjeet tulevat keväällä RDA Toolkitiin: Lähteet -> Käyttäjäyhteisöjen aineistot -> Käyttäjäyhteisöjen tarkennetut ohjeet
  - pääosin samoja kuin Anglo-American legacy instructions RDA:n englanninkielisellä puolella

Auktorisoidun hakutiedon perusta: *yhteisön ensisijainen nimi*

- Kun yhteisön nimi esiintyy eri muodoissa, ensisijaiseksi nimeksi valitaan yleensä hallitseva tai *muodollisesti esitetty* muoto
  - muodollisesti esitetty = itsenäisesti ja helposti huomattavissa olevassa paikassa esiintyvä nimenmuoto, jota ei ole upotettu tekstiin
  - hallitseva = useimmin esiintyvä
- Jos yhteisön nimi esiintyy useilla kielillä, valitaan kuvailtavana olevan yhteisön virallisen kielen mukainen muoto
  - käytetään latinalaista kirjaimistoa, soveltuvissa tapauksissa SFS 4900 –standardin mukaista translitterointia
  - mm. monikielisten ja kansainvälisten yhteisöjen ensisijaiseksi nimeksi valitaan kuitenkin kuvailun kieleen vakiintunut nimi (manifestaatioissa useimmin esiintyvä kieliversio, jos nimi ei esiinny kuvailun kielellä)
- Yhtiötä tai valtion omistusta osoittavat termit (esim. oy) jätetään pois, paitsi jos ne ovat olennainen osa nimeä tai nimestä ei muuten käy ilmi, että kyseessä on yhteisö.
- Muut kuin ensisijaiset nimet ovat *yhteisön varianttiniimiä*
- Yhteisön vaihtaessa nimeään tehdään erilliset auktorisoidut hakutiedot (edeltäjä/seuraaja)

Yhteisön ensisijainen nimi: erikoistapauksia

- Vakiintunut nimi →
  - Alkuperältään vanhat ja kansainväliset yhteisöt →
  - Autokefaaliset patriarkaatit, arkkihiippakunnat tms. →
  - Konferenssit, kongressit, kokoukset tms. →
  - Diplomaattiset konferenssit →
  - Julkishallinnolliset yhteisöt →
  - Uskonnon harjoittamiseen liittyvät paikat →
  - Uskonnolliset sääntökunnat ja yhdistykset →

Esim.

- UNICEF -- Yhdistyneiden kansakuntien lastenrahasto -- United Nations International Children's Emergency Fund -- United Nations Children's Fund
  - ensisijainen nimi *UNICEF* (useimmin esiintyvä muoto, lyhyt muoto)
- Kotkan Työväen Palloilijat -- KTP
  - ensisijainen nimi *Kotkan Työväen Palloilijat* (lyhyt muoto ei riitä erottamaan muista yhteisöistä)
- Osipov State Russian Folk Orchestra -- The Ossipov Balalaika Orchestra -- Государственный русский народный оркестр имени Н. П. Осипова
  - ensisijainen nimi *Gosudarstvennyi russki narodnyi orkestr imeni N. P. Osipova* (nimi yhteisön virallisella kielellä, translitteroitu SFS-standardin mukaan)
- Yalta conference -- Konferenz von Jalta -- Ялтинская конференция -- Jaltan konferenssi
  - ensisijainen nimi *Jaltan konferenssi* (kansainvälinen yhteisö, suomen kieleen vakiintunut nimi, kuvailun kieli suomi)

Auktorisoituun hakutietoon tehtävät lisäykset

- Hakutiedon erottamiseksi toisen entiteetin hakutiedosta tai entiteetin identifioinnin helpottamiseksi tehdään tarvittaessa lisäys:
  - yhteisöön liittyvän paikan elementin *paikan hakutieto* arvo
  - yhteisöön liittyvän ajanjakson elementin *ajanjakson hakutieto* arvo
  - arvo, joka perustuu elementtiin *yhteisön kategoria*
  - elementin *julkishallinnollisen yhteisön kategoria* arvo (muu kuin kaupunki tai kunta)
  - yhteisöön liittyvän laitoksen elementin *yhteisön ensisijainen nimi* arvo
  - muu määrite
- Jos yhteisön nimestä ei käy ilmi, että kyseessä on yhteisö, lisätään hakutietoon *yhteisön kategoria* tai muu soveltuva määrite

Esim.

- 110 2# \$a Agents
  - Nimi ilmaisee, että kyseessä on yhteisö, eikä muita samannimisiä toimijoita ole ilmennyt
- 111 2# \$a Kalevan kisat
  - Nimi ilmaisee, että kyseessä on yhteisö, eikä muita samannimisiä toimijoita ole ilmennyt
- 110 2# \$a Stoa (kulttuurikeskus)
  - yhteisön kategoria (metatietosanaston termi) ilmaisee, että kyseessä on yhteisö
- 110 2# \$a Ödeema (yhtye : Porvoo, Suomi)
  - yhteisön kategoria (metatietosanaston termi) ilmaisee, että kyseessä on yhteisö. Lisäksi yhteisöön liittyvän paikan hakutieto erottaa yhtyeen toisesta samannimisestä yhtyeestä.
- 110 2# \$a Helsingin konservatorio (1924-1939)
  - yhteisön toiminta-aika erottaa yhteisön myöhemmin samalla nimellä toimineesta yhteisöstä
- 110 2# \$a Six (säveltäjäryhmä)
  - Yhteisön kategoria ilmaisee, että kyseessä on yhteisö. Kategoria on ilmaistu kontrolloimattomalla termillä, koska metatietosanaston sopivin termi *ryhmä* ei riitä yhteisön identifiointiin. Metatietosanaston termi tallennetaan silti auktoriteettitietueeseen yhteisön kategorian kenttään (MARC 368).

Alayhteisöt

- Auktorisoitu hakutieto tehdään hierarkkisessa muodossa, jos yhteisö tai sen nimi on tyyppiä, joka on mainittu RDA:n ohjeissa *Alayhteisöjen tyypit* tai *Alayhteisön nimen tyypit*
  - 110 2# \$a Helsingin yliopisto. \$b Matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta
  - 110 1# \$a Suomi. \$b Opetusministeriö
- Muussa tapauksessa auktorisoitu hakutieto merkitään suoraan, hierarkkinen muoto on varianttihakutieto
  - 110 2# \$a Aleksanteri-instituutti
    - 410 2# \$a Helsingin yliopisto. \$b Aleksanteri-instituutti

Lisäohjeita alayhteisöihin

- Tulee RDA Toolkitin *Käyttäjäyhteisöjen tarkennetut ohjeet* – osioon keväällä

- Lakiasäättävät yhteisöt
    - Lainsäädäntöelimet
    - Monikamariset lainsäädäntöelimet
    - Lakiasäättävät valiokunnat ja muut lainsäädäntöelinten alayksiköt
  - Perustuslakia säätävät kokoukset
  - Tuomioistuimet ja väliaikaiset sotatuomioistuimet
    - Siviili- ja rikostuomioistuimet
    - Väliaikaiset sotatuomioistuimet
  - Puolustusvoimat
    - Puolustusvoimien kansallinen taso
    - Kansallista tasoa alemmat puolustusvoimat
  - Suurlähetystöt, konsulaatit tms.
  - Kansainvälisten ja hallitustenvälisten yhteisöjen valtuuskunnat
  - Yhden uskonnollisen yhteisön kokoukset tms.
  - Yhden uskonnollisen yhteisön tietyn alueen kokoukset tms.
  - Piispat, rabbit, mullahit, patriarkat tms.
  - Paavit
  - Provinssit, hiippakunnat, synodit tms.
  - Katolisen kirkon keskushallinto (Rooman kuuria)
  - Pyhän istuimen suurlähettiläät
  - Apostoliset delegaatiot (ei suurlähettiläät)
  - Paavin lähettiläät
  - Yhdysvaltojen poliittisten puolueiden osavaltio- ja paikallistason yksiköide vakiintuneet nimet
- Hallintoviranomaiset
- Johtavat toimeenpanoelimet
  - Kansainvälisten hallitustenvälisten yhteisöjen johtajat
  - Alisteisten tai miehittyjen alueiden hallintoviranomaiset
  - Muut hallintoviranomaiset
- Valtionpäämiehet, hallitusten päämiehet tms.
Yhteiskomiteat, toimikunnat tms.

www.kansalliskirjasto.fi

Jerry Jantunen

jerry.jantunen@helsinki.fi

kuvailusaannot-posti@helsinki.fi